

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tämän vuoden 1984 valtion tulo- ja menoarvioehdotukseen liittyvän hallituksen esityksen tarkoituksena on valtion talouden tasapainottamiseksi alentaa peruskoulujen, lukioiden ja yleisten kirjastojen käyttökustannusten valtionosuuksia yhdellä prosenttiyksiköllä. Lisäksi kirjastoautojen ja -veneiden hankintaan myönnettävä valtionosuus muutetaan käyttökustannusten valtion-

osuusasteikosta perustamiskustannusten valtionosuusasteikon mukaiseksi. Peruskoulu- ja kirjastorakennusten normaalihinnat ehdotetaan muutettavaksi siten, että käypien kustannusten asemesta otetaan huomioon taloudellisesti toteutettujen hankkeiden kustannukset.

Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1984 alusta.

PERUSTELUT

Vuoden 1984 valtion tulo- ja menoarvioehdotuksen yleisperustelujen mukaan valtionapumenojen kasvu pyritään sopeuttamaan valtiontalouden rahoitusmahdollisuuksiin. Tällä hallituksen esityksellä pyritään alentamaan valtion kustannuksia tarkoittamatta muuttaa kuitenkin peruskoulujen, lukioiden ja yleisten kirjastojen toimintaa. Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston osalta ehdotus muuttaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa alentamalla valtion kustannusosuutta ja lisäämällä kuntien kustannusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä.

Kirjastoautojen ja -veneiden hankintaan on myönnetty käyttökustannusten valtionosuusasteikon mukaan valtionosuus. Tästä on tarkoitus siirtyä perustamiskustannusten mukaiseen valtionosuuteen, mikä paremmin vastaa kirjastoautojen ja -veneiden hankinnan luonnetta.

Valtioneuvosto määrää vuosittain ne perusteet, joita noudattaen on määrättävä peruskoulu- ja kirjastorakennuksen valtionosuuden ja kuoletuslainan perusteena olevat normaalihinnat. Normaalihintojen perusteet on määrättävä niin, että normaalihinnat vastaavat käyviä keskimääräisiä kustannuksia. Peruskoulujen rakentamiskustan-

nukset ovat viime vuosina kohonneet yleistä rakennuskustannustason nousua nopeammin. Jotta voitaisiin varmistua siitä, etteivät poikkeuksellisen kalliit tai epätaloudelliset rakennuskohteet pääse vaikuttamaan normaalihintalaskelmaan, esitetään, että ainoastaan taloudellisesti toteutetut hankkeet otetaan huomioon normaalihintaa määrättäessä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain 4, 5, 8 ja 10 §:ssä mainittuja, kantokykyluokasta riippuvia valtionosuusprosentteja yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden 1984 alusta lukien. Esitykseen sisältyvä 7 §:n muutos muuttaa kirjastoauton ja -veeneen hankkimisesta ja ensikertaisesta varustamisesta aiheutuvan valtionosuuden suuruutta ja 13 §:n muutos peruskoulu- ja kirjastorakennusten normaalihinnan määräämisperustetta.

Esitys vähentää valtion menoja vuonna 1984 noin 69 miljoonaa markkaa. Mainitusta markkamäärästä on peruskoulun valtionosuuden osuus noin 60 miljoonaa markkaa, lukion osuus noin 6 miljoonaa markkaa ja yleisten kirjastojen osuus

noin 3 miljoonaa markkaa. Kirjastoautojen ja -veneiden ja normaalihintan määräämisperusteen valtionosuusperusteiden muuttaminen alentaa kirjastoautoa ja -venettä tai peruskoulu- ja kirjastorakennusta kohti keskimäärin annettavaa valtionosuutta.

Tämän lakiehdotuksen väliaikaisiksi ehdotettujen pykälien vuotta 1985 koskevan voimassaolon

osalta on edellytyksenä, että lain muuttamisesta annetun lain (496/83) voimaantuloa siirretään vuodelle, niin kuin eduskunnalle erikseen annettavassa hallituksen esityksessä ehdotetaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista 28 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain (1112/78) 13 §:n 1 momentti sekä väliaikaisesti 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 ja 3 momentti ja 10 §,

näistä 13 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (945/81), näin kuuluviksi:

4 §

Kunta saa valtionosuutta 2 momentissa tarkoitettuihin peruskoulun lakisääteisten tehtävien hoitamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin kuntien kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

Kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina
1	85
2	81
3	77
4	73
5	69
6	65
7	61
8	58
9	54
10	50

5 §

Kunta saa valtionosuutta 2 momentissa tarkoitettuihin lukion säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin 4 §:n 1 momentin mukaisesti kantokykyluokasta riippuen 50—85 prosenttia, jos lukio täyttää säädetty valtionosuuden ehdot.

7 §

Kirjastoauton ja -veeneen hankkimisesta ja sen ensikertaisesta varustamisesta, kirjahankintoja ja

kulutustarvikkeiden perusvarastoja lukuun ottamatta, aiheutuviin perustamiskustannuksiin kunta saa valtionosuutta 2 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan kantokykyluokasta riippuen 5—93 prosenttia. Valtioneuvosto määrää vuosittain 1 kantokykyluokkaan kuuluville kunnille myönnettävän valtionosuuden perusteet.

8 §

Kunta saa valtionosuutta 4 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan kantokykyluokasta riippuen 50—85 prosenttia niihin kirjaston käyttömenoihin, joiden kunnan asukasta kohti lasketun määrän valtioneuvosto vahvistaa etukäteen vuosittain todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella erityyppisiä kuntia varten. Milloin kustannustaso on olennaisesti muuttunut siitä tasosta, minkä perusteella käyttökustannusten asukasta kohti laskettu määrä on vahvistettu, valtioneuvosto tarkistaa niiden määrän kalenterivuoden päätyttyä kustannustason muutosta vastaavasti.

Kunnan kirjaston käyttökustannuksiin myönnettävän valtionosuuden määrä ei kuitenkaan saa ylittää 85:tä prosenttia valtionosuuteen oikeuttavien käyttömenojen määrästä.

10 §

Jos kunta tai kuntainliitto ylläpitää kirjastoa kunnan, kuntainliiton tai valtion omistamassa sairaalassa tai huoltolaitoksessa, myönnetään sille valtionosuutta 85 prosenttia niihin kirjaston käyt-

tömenoihin, joiden hoitopaikkaa kohti lasketun määrän valtioneuvosto vahvistaa etukäteen vuosittain todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella. Näin laskettu valtionosuuden määrä ei kuitenkaan saa ylittää 85:tä prosenttia valtionosuuteen oikeuttavien käyttömenojen määrästä.

13 §

Valtioneuvosto määrää vuosittain ne yleiset perusteet, joita noudattaen kouluhallituksen ja lääninhallituksen on hyväksyttävä rakennuksen piirustukset ja rakennustapaselostukset sekä määrättävä rakennuksen valtionosuuden ja kuoletuslainan perusteena olevat normaalihinnat. Kouluhallitus määrää vuosittain ne perusteet, joita noudattaen kouluhallitus tai lääninhallitus hyväksyy 2 §:n 3 momentin 4 kohdassa ja 7 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainittua ensikertaista

kalustamista ja varustamista koskevat hankintaohjelmat ja määrää niiden valtionosuuden perustana olevat normaalihinnat. Normaalihintojen perusteet on määrättävä niin, että normaalihinnat vastaavat taloudellisesti toteutettujen peruskoulu- ja kirjastorakennusten keskimääräisiä kustannuksia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984, ja sitä sovelletaan myönnettäessä valtionosuutta voimaantulon jälkeen syntyneisiin kustannuksiin.

Lain 4 §:n 1 momenttia, 5 §:n 1 momenttia, 7 §:n 3 momenttia, 8 §:n 1 ja 3 momenttia ja 10 §:ää sovelletaan kuitenkin vain myönnettäessä valtionosuutta vuosina 1984 ja 1985 syntyneisiin kustannuksiin.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Kaarina Suonio*

Laki

kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista 28 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain (1112/78) 13 §:n 1 momentti sekä väliaikaisesti 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 ja 3 momentti ja 10 §,

näistä 13 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (945/81), näin kuuluviksi:

Voimassaoleva laki

4 §

Kunta saa valtionosuutta 2 momentissa tarkoitettuihin peruskoulun lakisääteisten tehtävien hoitamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin kuntien kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

Kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina
1	86
2	82
3	78
4	74
5	70
6	66
7	62
8	59
9	55
10	51

5 §

Kunta saa valtionosuutta 2 momentissa tarkoitettuihin lukion säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin 4 §:n 1 momentin mukaisesti kantokykyluokasta riippuen 51—86 prosenttia, jos lukio täyttää säädetty valtionosuuden ehdot.

7 §

Kirjastoauton ja -veneen hankkimisesta ja sen ensikertaisesta varustamisesta, kirjahankintoja ja kulutustarvikkeiden perusvarastoja lukuun otta-

Ehdotus

4 §

Kunta saa valtionosuutta 2 momentissa tarkoitettuihin peruskoulun lakisääteisten tehtävien hoitamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin kuntien kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

Kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina
1	85
2	81
3	77
4	73
5	69
6	65
7	61
8	58
9	54
10	50

5 §

Kunta saa valtionosuutta 2 momentissa tarkoitettuihin lukion säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin 4 §:n 1 momentin mukaisesti kantokykyluokasta riippuen 50—85 prosenttia, jos lukio täyttää säädetty valtionosuuden ehdot.

7 §

Kirjastoauton ja -veneen hankkimisesta ja sen ensikertaisesta varustamisesta, kirjahankintoja ja kulutustarvikkeiden perusvarastoja lukuunotta-

Voimassaoleva laki

matta, aiheutuviin perustamiskustannuksiin kunta saa valtionosuutta 4 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan kantokykyluokasta riippuen 51—86 prosenttia.

8 §

Kunta saa valtionosuutta 4 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan kantokykyluokasta riippuen 51—86 prosenttia niihin kirjaston käyttömenoihin, joiden kunnan asukasta kohti lasketun määrän valtioneuvosto vahvistaa etukäteen vuosittain todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella erityyppisiä kuntia varten. Milloin kustannustaso on olennaisesti muuttunut siitä tasosta, minkä perusteella käyttökustannusten asukasta kohti laskettu määrä on vahvistettu, valtioneuvosto tarkistaa niiden määrän kalenterivuoden päätyttyä kustannustason muutosta vastaavasti.

Kunnan kirjaston käyttökustannuksiin myönnettävän valtionosuuden määrä ei kuitenkaan saa ylittää 86 prosenttia valtionosuuteen oikeuttavien käyttömenojen määrästä.

10 §

Jos kunta tai kuntainliitto ylläpitää kirjastoa kunnan, kuntainliiton tai valtion omistamassa sairaalassa tai huoltolaitoksessa, myönnetään sille valtionosuutta 86 prosenttia niihin kirjaston käyttömenoihin, joiden hoitopaikkaa kohti lasketun määrän valtioneuvosto vahvistaa etukäteen vuosittain todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella. Näin laskettu valtionosuuden määrä ei kuitenkaan saa ylittää 86 prosenttia valtionosuuteen oikeuttavien käyttömenojen määrästä.

13 §

Valtioneuvosto määrää vuosittain ne yleiset perusteet, joita noudattaen kouluhallituksen ja lääninhallituksen on hyväksyttävä rakennuksen piirustukset ja rakennustapaselostukset sekä määrättävä rakennuksen valtionosuuden ja kuoletuslainan perusteena olevat normaalihinnat. Kouluhallitus määrää vuosittain ne perusteet, joita noudattaen kouluhallitus tai lääninhallitus hyväksyy 2 §:n 3 momentin 4 kohdassa ja 7 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainittua ensikertaista kalustamista ja varustamista koskevat hankintaohjelmat ja määrää niiden valtionosuuden perus-

Ehdotus

matta, aiheutuviin perustamiskustannuksiin kunta saa valtionosuutta 2 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan kantokykyluokasta riippuen 5—93 prosenttia. Valtioneuvosto määrää vuosittain 1 kantokykyluokkaan kuuluville kunnille myönnettävän valtionosuuden perusteet.

8 §

Kunta saa valtionosuutta 4 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan kantokykyluokasta riippuen 50—85 prosenttia niihin kirjaston käyttömenoihin, joiden kunnan asukasta kohti lasketun määrän valtioneuvosto vahvistaa etukäteen vuosittain todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella erityyppisiä kuntia varten. Milloin kustannustaso on olennaisesti muuttunut siitä tasosta, minkä perusteella käyttökustannusten asukasta kohti laskettu määrä on vahvistettu, valtioneuvosto tarkistaa niiden määrän kalenterivuoden päätyttyä kustannustason muutosta vastaavasti.

Kunnan kirjaston käyttökustannuksiin myönnettävän valtionosuuden määrä ei kuitenkaan saa ylittää 85:tä prosenttia valtionosuuteen oikeuttavien käyttömenojen määrästä.

10 §

Jos kunta tai kuntainliitto ylläpitää kirjastoa kunnan, kuntainliiton tai valtion omistamassa sairaalassa tai huoltolaitoksessa, myönnetään sille valtionosuutta 85 prosenttia niihin kirjaston käyttömenoihin, joiden hoitopaikkaa kohti lasketun määrän valtioneuvosto vahvistaa etukäteen vuosittain todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella. Näin laskettu valtionosuuden määrä ei kuitenkaan saa ylittää 85:tä prosenttia valtionosuuteen oikeuttavien käyttömenojen määrästä.

13 §

Valtioneuvosto määrää vuosittain ne yleiset perusteet, joita noudattaen kouluhallituksen ja lääninhallituksen on hyväksyttävä rakennuksen piirustukset ja rakennustapaselostukset sekä määrättävä rakennuksen valtionosuuden ja kuoletuslainan perusteena olevat normalihinnat. Kouluhallitus määrää vuosittain ne perusteet, joita noudattaen kouluhallitus tai lääninhallitus hyväksyy 2 §:n 3 momentin 4 kohdassa ja 7 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainittua ensikertaista kalustamista ja varustamista koskevat hankintaohjelmat ja määrää niiden valtionosuuden perus-

Voimassaoleva laki

tana olevat normaalihinnat. Normaalihintojen perusteet on määrättävä niin, että normaalihinnat vastaavat käyppiä keskimääräisiä kustannuksia.

Ehdotus

tana olevat normaalihinnat. Normaalihintojen perusteet on määrättävä niin, että normaalihinnat vastaavat *taloudellisesti toteutettujen peruskoulu- ja kirjastorakennusten* keskimääräisiä kustannuksia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984, ja sitä sovelletaan myönnettäessä valtionosuutta voimaantulon jälkeen syntyneisiin kustannuksiin.

Lain 4 §:n 1 momenttia, 5 §:n 1 momenttia, 7 §:n 3 momenttia, 8 §:n 1 ja 3 momenttia ja 10 §:ää sovelletaan kuitenkin vain myönnettäessä valtionosuutta vuosina 1984 ja 1985 syntyneisiin kustannuksiin.
